

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ

journal of the faculty of education

Ciltvolume 6 Sayıissue 2 Aralıkdecember 2010

D5. **Capri, B.**, Balcı, A. & Çelikkaleli, Ö. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlara ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 89-102.

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
DERGİSİ

Cilt 6 • Sayı 2 • Aralık 2010

**MERSİN UNIVERSITY JOURNAL OF THE FACULTY OF
EDUCATION**

Volume 6 • Issue 2 • December 2010

e-ISSN: 1306-7850

Sahibi Owner

Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı *Dean of Mersin University Faculty of Education***Yayın Kurulu Editorial Board****Editör Editor in Chief**Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN, *MEÜ Eğitim Fak.* Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN, *MEU F. of Edu.***Editör Yardımcıları Associate Editors**

Yrd. Doç. Dr. Işıl TANRISEVEN, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Işıl TANRISEVEN, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Namik Kemal ŞAHBAZ, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Namik Kemal ŞAHBAZ, *MEU F. of Edu.*
Dr. Hatice SANCAR TOKMAK, *MEÜ E.F.* Dr. Hatice SANCAR TOKMAK, *MEU F. of Edu.*

Yayın Kurulu Üyeleri Editorial Board Members

Doç. Dr. Özler ÇAKIR, *MEÜ E.F.* Assoc. Prof. Dr. Ozler ÇAKIR, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Yıldız TURGUT, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Yıldız TURGUT, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Hikmet SÜRMEİLİ, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Hikmet SÜRMEİLİ, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Binnaz KIRAN ESEN, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Binnaz KIRAN ESEN, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Figen KILIÇ, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Figen KILIÇ, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Sıdika GİZİR, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Sıdika GİZİR, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Onder SUNBUL, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Onder SUNBUL, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Çiğdem KILIÇ, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Çiğdem KILIÇ, *MEU F. of Edu.*
Yrd. Doç. Dr. Şehriban KOCA, *MEÜ E.F.* Assist. Prof. Dr. Şehriban KOCA, *MEU F. of Edu.*

Danışmanlar Kurulu Board of Advisors

Prof. Dr. Şefik YAŞAR, *AU* Prof. Sefik YASAR, *Anadolu Uni.*
Prof. Dr. Ali Paşa AYAS, *BU* Prof. Dr. Ali Pasa AYAS, *Bilkent Uni.*
Prof. Dr. Soner YILDIRIM, *ODTU* Prof. Dr. Soner YILDIRIM, *METU.*
Prof. Dr. Ali YILDIRIM, *ODTU* Prof. Dr. Ali YILDIRIM, *METU.*
Doç. Dr. Kürşat ÇAĞILTAY, *ODTU* Assoc. Prof. Kursat CAGILTAY, *METU.*
Prof. Dr. Dursun DİLEK, *SU* Prof. Dr. Dursun DİLEK, *Sinop Uni.*
Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM, *HU* Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM, *Hacettepe Uni.*
Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU, *HU* Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU, *Hacettepe Uni.*
Prof. Dr. Selahattin GELBAL, *HU* Prof. Dr. Selahattin GELBAL, *Hacettepe Uni.*
Prof. Dr. Alev ONDER, *MAU* Prof. Dr. Alev ONDER, *Marmara Uni.*
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK, *MAU* Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK, *Marmara Uni.*
Prof. Dr. Mehmet BAHAR, *IBU* Prof. Dr. Mehmet BAHAR, *Bolu İzzet Baysal Uni.*
Prof. Dr. Murat OZBAY, *GU* Prof. Dr. Murat OZBAY, *Gazi Uni.*
Prof. Dr. Refik TURAN, *GU* Prof. Dr. Refik TURAN, *Gazi Uni.*
Prof. Dr. Zafer GÖKÇAKAN, *MU* Prof. Dr. Zafer GÖKÇAKAN, *Mugla Uni.*
Prof. Dr. Adnan ERKUŞ, *MEU* Prof. Dr. Adnan ERKUŞ, *Mersin Uni.*
Prof. Dr. Ayşe BALCI, *MEU* Prof. Dr. Ayşe BALCI, *Mersin Uni.*
Prof. Dr. Ata TEZBASARAN, *MEU* Prof. Dr. Ata TEZBASARAN, *Mersin Uni.*
Doç. Dr. Çetin SEMERCİ, *FU* Assoc. Dr. Çetin SEMERCİ, *Firat Uni.*
Doç. Dr. Esra MACAROĞLU, *YTU* Assoc. Dr. Esra MACAROĞLU, *Yıldız Tech. Uni.*
Doç. Dr. Faik KANATLI, *MEU* Assoc. Dr. Faik KANATLI, *Mersin Uni.*

Sekretarya - SecretaryEmrah KOÇAK, *MEU Faculty of Education***Web desteği - Web support**Hatice SANCAR TOKMAK, *MEU Faculty of Education***Kapak Tasarımı - Cover Design**Nazan PEKŞEN, *MEU President's Office*

© Mersin Üniversitesi 2011

e-ISSN: 1306-7850

Haziran ve Aralık aylarında yayınlanan hakemli bir dergidir.

A refereed journal published in June and December.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiç bir parçası, yayıncının önceden yazılı izni alınmaksızın herhangi bir şekilde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt vb. herhangi bir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz, aktarılamaz veya bilgi-çekim sistemine konulamaz. Dergide yayınlanan yazıların içeriğinden yazarlar sorumludur.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in or introduced into a retrieval system, or transmitted, in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher. Any responsibility related to contents of papers belongs to authors.

Dergi Sekreterliği, ME.Ü. Eğitim Fakültesi, Yenişehir Kampusu, 33169, Mersin, (Turkey).

tel: +90 (0) 324 341 2416; fax: +90 (0) 324 341 2823

web: <http://www.mersin.edu.tr/edergi/index.php/efd/index>; e-mail: efd@mersin.edu.tr / mersinefd@gmail.com*Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, Aralık 2010, s. ii.*Mersin University Journal of the Faculty of Education*, Vol. 6, Issue 2, December 2010, p. ii.

İçindekiler / Contents

Editör'den / Editorial	Tuğba YANPAR YELKEN	v
Okulda Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) / Attention Deficit and Hyperactivity Disorder at School (ADHD)	Suna KAYMAK ÖZMEN	1
Üniversite Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri'nin Rol ve İşlevleri: Gelişmeler ve Sınırlılıklar / Roles and Functions of University Counseling Services: Developments and Limitations	Cem Ali GİZİR	11
Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları / Socio-cultural and Economical Problems of Undergraduate International Students in Turkey	Kasım KIROĞLU, Alper KESTEN, & Cevat ELMA	26
Sınıf Öğretmeni Adaylarının Üniversitelerde Verilmekte Olan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşleri (Mersin Üniversitesi Örneği) / Views of Primary School Teacher Candidates on Psychological Consultancy and Guiding Services Provided by the Universities (Samples of Mersin Province)-	Serdarhan Musa TAŞKAYA	40
Bir Öfke Denetimi Eğitimi Programı'nın Üniversite Öğrencilerinin Sürekli Öfke Düzeylerine Etkisi / The Effect of A Anger Management Training Program on The Anger Levels and Anger Management of University Students	Eyyup ÖZKAMALI & Ahmet BUĞA	50
The Factors that Mediate Preservice Science Teachers' Understanding of Nature of Science / Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Bilimin Doğasını Anlamalarında Etkili Olan Faktörler	Sinan ÖZGELEN & Özgül YILMAZ-TÜZÜN	60
Andragojik Temellere Dayalı Kolaylaştırılmış Okuma-Yazma Eğitimi (KOYE) Sürecine Yönelik KOYE Eğitimcilerinin Görüşleri / Reading-Writing (Literacy) Education Teachers' Opinions on Andragocigal Based Facilitated Reading-Writing (Literacy) Education (FLE)	Cenk AKAY & Emel ÜLTANIR	75
İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması / A Comparison Of Teacher Views On Primary School Students' Classroom Misbehaviors	Burhan ÇAPRI, Ayşe BALCI, & Öner ÇELİKKALELİ	89

Bu Sayının Hakemleri / List of Referees

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi editörlüğü, bu sayı (cilt 6, sayı 2) için gönderilen makaleleri değerlendiren aşağıdaki adları yazılı hakemlere, katkılarından dolayı teşekkür eder.

Prof. Dr. Esra ASLAN, *Marmara Üni., Eğitim Fakültesi*
Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Prof. Dr. Süleyman N. ERİPEK, *Uluslararası Kıbrıs Üni., Eğitim Fakültesi*
Prof. Dr. Zafer GÖKÇAKAN, *Muğla Üni., Eğitim Fakültesi*
Prof. Dr. Ayşe BALCI, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Doç. Dr. Çetin SEMERCİ, *Fırat Üni., Eğitim Fakültesi*
Doç. Dr. Zeynep HAMAMCI, *Gaziantep Üni., Eğitim Fakültesi*
Doç. Dr. Salih Paşa MEMİŞOĞLU, *Abant İzzet Baysal Üni., Eğitim Fakültesi*
Doç. Dr. Sadegül AKBABA ALTUN, *Başkent Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Zülal ERKAN, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Binnaz KIRAN ESEN, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Cem Ali GİZİR, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Zeynep Deniz YÖNDEM, *Abant İzzet Baysal Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUZOĞLU, *Abant İzzet Baysal Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Burhan ÇAPRI, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Hikmet SÜRMELE, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ERDOĞAN, *Akdeniz Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Işıl TANRISEVEN, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Yrd. Doç. Dr. Şaziye YAMAN, *Mersin Üni., Eğitim Fakültesi*
Dr. Mahmut POLAT, *Abant İzzet Baysal Üni., Eğitim Fakültesi*

İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Burhan ÇAPRI¹, Ayşe BALCI² & Öner ÇELİKKALELİ³

Özet: Bu çalışmanın amacı, ilköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığına ilişkin görüşlerini ve bu görüşlerin cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Mersin İl Merkezi'nde bulunan 15 farklı ilköğretim okulundan toplam 499 ilköğretim öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlere, araştırmacılar tarafından geliştirilen "İlköğretim Okulu İstenmeyen Öğrenci Davranışları Anketi" ve "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için t testi, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için ise Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Bulgular; ilköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığına ilişkin görüşlerinin cinsiyet, yaş, mezun olunan okul türü değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaşma olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim Öğretmenleri, Öğrenci Davranışları, Sınıf içi İstenmeyen Davranışlar

Abstract – A comparison of teacher views on primary school students' classroom misbehaviors. This study investigated the teachers' views on the frequencies of primary school students' classroom misbehaviors. In order to compare teachers' views following variables were considered: Teacher's gender, age, pre-service education type. 499 teachers from 15 different primary schools located in the central district of Mersin participated to the present study. "Primary School Student Misbehaviors Questionnaire" developed by the researchers was administered to the teachers. In order to compare teachers' views in terms of their gender t-test, and to compare teachers' views in terms of their age, and type of the pre-service education one-way ANOVA statistical analyses were used. Significant differences were found among teachers' views on primary school students' classroom misbehaviors according to their gender, age, and type of the pre-service education.

Key Words: Primary Education Teachers, Students' Misbehaviors, Classroom Misbehaviors.

Giriş

Modern okulların toplumsal yaşamda merkezi bir rol edinmelerinden itibaren formal eğitim insan hayatının önemli bir kısmını kaplamaya başlamıştır. Okul içi yaşantıların ise büyük bir bölümü sınıf içinde geçmektedir. Sınıf, eğitim öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği bir yaşam alanı (Aydın, 1998) ve insan insana ilişkilerin yaşantıya dönüştüğü bir sosyal ortam oluşturmaktadır. Ancak, okulların gittikçe artan bir biçimde şiddet, disiplin problemleri, zorbalık gibi istenmeyen öğrenci davranışlarının görüldüğü ortamlar haline geldikleri göze çarpmaktadır (Snell, MacKenzie, ve Frey, 2002; Watkins, Mauthner, Hewitt, Epstein, ve Leonard, 2007). Bu durum ise okul toplumu açısından okul içi yaşantıların olumlu olabilmekle birlikte olumsuz yönlerinin de olabileceğini göstermektedir.

Son yıllarda daha çok "okullarda şiddet" tanımlamasıyla karşımıza çıkan istenmeyen öğrenci davranışları liselerden sonra ilköğretim okullarında da sıklıkla görülmeye başlanmıştır. Okullarda öğrenme ortamını ve diğer tüm eğitim-öğretim süreçlerini olumsuz yönde etkileyebilen istenmeyen öğrenci davranışları öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, velilerin ve ulusal medyanın gündemini meşgul etmektedir. Bu davranışlar sınıf düzenini bozan davranışlardan okulun fiziksel alanlarının kullanımına, kişilerarası iletişimden genel ahlak kuralları ile ilgili istenmeyen davranışlara uzanan bir çeşitlilik gösterebilmektedir (Balci, Çapri, Çelikkaleli, ve Büte, 2006).

Okullarda oldukça önemli bir sorun kaynağı olan istenmeyen öğrenci davranışları Brouwers ve Tomic (2000)'e göre, öğretmenler tarafından güçlü bir stres kaynağıdır. Aynı zamanda, istenmeyen öğrenci davranışlarının öğrencinin öğrenme, öğretmenin öğretme hakkını engellemesi, öğrencinin motivasyon ve

¹ Burhan ÇAPRI, Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Tarsus Teknik Eğitim Fakültesi, burhancapri@gmail.com

² Ayşe BALCI, Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, aysebalci@gmail.com

³ Öner ÇELİKKALELİ, Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, celikkaleli@gmail.com

enerjisini azaltması, öğrenci ve öğretmenler için stres iklimi oluşturması ve öğretmenler arasındaki işbirliğini azaltması gibi bazı negatif sonuçları bulunduğu ifade edilmektedir (Charles ve Senter, 2005).

Sınıf yönetimi içinde yer alan istenmeyen öğrenci davranışlarının, eğitim psikolojisi alanında uzun yıllardır önemli ve yaygın çalışma alanlarından biri olduğu göze çarpmaktadır (Emmer ve Stough, 2001). İstenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili literatür incelendiğinde çalışmaların çoğunlukla ilköğretimin ilk beş yılı üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu dönem içinde yürütülmüş olan araştırmalar incelendiğinde, istenmeyen öğrenci davranışlarının görülmesine ilişkin hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerine dayalı olarak, bu davranışların ne sıklıkla görüldüğü, bu davranışların nedenlerinin neler olduğu ve bu davranışlarla nasıl başa çıkılabileceğinin belirlenmesine yönelik yapıldığı göze çarpmaktadır (Atıcı, 2004; Atıcı ve Merry, 2001; Çetin, 2002; Geiger, 2000; Gökdoğan, 2007; Infantino ve Little, 2005; Jones, Charlton ve Wilkin, 1995; Kahraman, 2006; Keskin, 2002; Kocabey, 2008; Leung ve Ho, 2001; Merrett ve Wheldall, 1984; Mursal, 2005; Sadık ve Doğanay, 2007; Stephenson, Linfoot ve Martin, 2000; Tulley ve Chiu, 1995; Türnüklü ve Yıldız, 2002; Şahin, 2005; Yıldız, 2006; Wheldall ve Beaman, 1994; Wheldall ve Merrett, 1988; Wragg, 1993). Bu çalışmalarda, özellikle “sırası gelmeden konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, ders etkinliklerine katılmayı reddetme, öğretmenin istemlerine karşı gelme, arkadaşlarının çalışmalarını bölme, dikkatini derse vermeme” istenmeyen öğrenci davranışlarının öne çıktığı görülmektedir. Buna ek olarak, ilk beş yıl içinde yer alan öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından da değerlendirildiği ve özellikle cinsiyet, mesleki kıdem, yaş, mezun olunan okul, medeni durum gibi değişkenler açısından anlamlı sonuçlara ulaşıldığı rapor edilmiştir (Erol, 2006; Kahraman, 2006; Mursal, 2005; Yıldız, 2006; Yüksel, 2005).

Diğer taraftan, ilköğretim 6-8 yıl aralığını kapsamına alan yurtiçi (Altınel, 2006; Baysal, 2009; Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya, 2007; Özbebit 2007; Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya, 2009) ve yurtdışındaki (Ding, Li, Li ve Kulm, 2007; Ho ve Leung, 2002; Houghton, Wheldall ve Merrett, 1988; Little, 2005) çalışmaların ise sınırlı sayıda gerçekleştirildiği ve matematik, fen bilgisi, beden eğitimi, İngilizce gibi çeşitli branşlardan öğretmenlerin görüşleri üzerinde yapıldığı görülmektedir. “Sırası gelmeden konuşma, arkadaşlarını rahatsız etme, arkadaşlarının çalışmalarını engelleme, dikkatini derse vermeme, derste dersle ilgisi olmayan bir konuda yüksek sesle konuşma” bu çalışmalarda sıklıkla karşılaşıldığı rapor edilen istenmeyen öğrenci davranışları olarak rapor edilmiştir. Ayrıca, sınırlı sayıda yapılan bu çalışmaların bazılarında (Baysal, 2009; Korkmaz ve ark., 2007; Korkmaz ve ark. 2009; Özbebit, 2007) branş öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar, istenmeyen davranışların nedenleri ve istenmeyen davranışlara karşı uyguladıkları başa çıkma yöntemlerinin, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem, çalıştıkları kurum türü gibi sosyo-demografik değişkenleri açısından da değerlendirilerek incelendiği göze çarpmaktadır.

Ülkemizde branş öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin görüşlerini inceleyen Baysal (2009) alanları açısından sosyal bilimler öğretmenlerinin fen ve matematik alanları öğretmenlerine oranla, mesleki kıdemleri açısından kıdemi yüksek olan öğretmenlerin kıdemi daha az olan öğretmenlere oranla, cinsiyetleri açısından ise erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlerine oranla problem davranışlarla daha fazla karşılaştıklarını rapor etmiştir. Ancak öğretmenlerin mezun oldukları okul türleri açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını bulmuştur. Ülkemizde yapılan benzer çalışmalarda cinsiyet ve yaş değişkeni açısından fark bulan (Erol, 2006) ve bulmayan (Kahraman, 2006; Korkmaz ve ark., 2007; Korkmaz ve ark., 2009; Özbebit, 2007; Mursal, 2006) araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yukarıda açıklanan bilgiler ışığında, hem sınıf öğretmenleri, hem de branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarını ne sıklıkla gördükleri ve istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırılmasının üzerinde daha çok çalışılması gereken bir konu olduğu görülmektedir. Bu nedenle, farklı sınıf seviyesindeki ilköğretim öğrencilerinin sınıf içi istenmeyen davranışlarının sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesinin literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmada, ilköğretim okullarında yaşanan sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak bir profilinin ortaya çıkarılması ve bu görüşlerin cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Problem

İlköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri nelerdir ve bu görüşleri cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Alt Problemler

1. İlköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. İlköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Katılımcılar

Bu araştırmaya, Mersin İl Merkezi’de bulunan 15 farklı ilköğretim okulunda çalışmakta olan 252 sınıf ve 247 branş öğretmeni olmak üzere toplam 499 ilköğretim öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan toplam 499 ilköğretim öğretmeni arasında 252 sınıf öğretmeninden 126’sı kadın (% 50), 126’sı erkektir (% 50). Bu öğretmenlerin 44’ü 21–35 (%17,46), 92’si 36–45 (% 36,51) ve 116’sı ise 46 ve üstü (% 46,03) yaş diliminde yer alırken, 80’i eğitim fakültesi mezunundan (% 31,75), 114’ü öğretmen okulu veya eğitim enstitüsü mezunundan (% 45,24), 58’i ise diğer fakülte (Fen-Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi gibi) mezunundan (% 23,01) oluşmaktadır. Diğer taraftan, 247 branş öğretmeninden 128’i kadın (% 51,82), 119’u erkektir (% 48,18). Bu öğretmenlerin 127’si 21–35 (%51,42), 67’si 36–45 (% 27,12) ve 53’ü ise 46 ve üstü (% 21,46) yaş diliminde yer alırken, 134’ü eğitim fakültesi mezunundan (% 54,25), 44’ü öğretmen okulu veya eğitim enstitüsü mezunundan (% 17,81), 69’u ise diğer fakülte (Fen-Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi gibi) mezunundan (% 27,94) oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

İlköğretim Okulları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Anketi: Araştırmacılar tarafından geliştirilen “İlköğretim Okulları İstenmeyen Öğrenci Davranışları” anketi 11 alt kategoriden oluşmaktadır. Anket’in geliştirilmesi aşamasında literatüre dayalı olarak madde havuzu oluşturulmuş, anket maddelerinin öğretmen gruplarıyla değerlendirilmesi amacıyla Mersin Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ve daha önce uygulama izinleri alınan ilköğretim okullarından 2’sinde toplam 22 öğretmenin katıldığı iki odak grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri sonucunda, öğretmenlerden gelen öneriler doğrultusunda bazı maddeler formdan çıkarılmış, bazı maddelerde değişiklikler yapılmış ve yeni maddeler eklenmiştir. Elde edilen taslak formun uzman görüşüne sunulması işlemlerine Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü’nde görev yapan 5 Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 4 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, 3 Eğitim Programları ve Öğretimi, 4 Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dallarından olmak üzere toplam 16 öğretim elemanı katılmıştır. Uzmanlardan anketin taslak formunu; yazım kuralları, bir maddede yer alan davranışın, ilgili olduğu alt kategori içerisinde yer alıp almaması, ilgili olduğu alt kategoride yer alan başka bir maddeyi kapsayıp kapsamaması ve ilgili olduğu alt kategori içerisinde bulunmasının uygun olup olmaması kriterleri açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen bilgilerden yola çıkılarak ankete uygulama için son hali verilmiştir.

Bu çalışmada, anketin sınıf içinde görülen istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili olan “Ders İşleyişini ve Sınıf Düzenini Bozan Davranışlar (Örneğin, derste yüksek sesle konuşma, gürültü yapma, söz verilmeden konuşma gibi) ” alt kategorisi ve “Sınıfın Fiziksel Alanı ve Araç-Gereçlerin Kullanımına İlişkin İstenmeyen Davranışlar (Örneğin, sınıfa ait eşyalara zarar verme, sıraları karalama, sınıfı kirletme gibi)” alt kategorisi kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğretmenler ile ilgili kişisel bilgi toplamak amacıyla, öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve mezun oldukları okul türü ile ilgili demografik değişkenleri içeren bir bilgi formu kullanılmıştır.

İşlem

Araştırmacılar tarafından, araştırmanın amacı ve veri toplama araçları konusunda bilgi verildikten sonra, veri toplama araçları öğretmenlere, derslerinin dışındaki serbest zamanlarında uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Analize, uygulanan form ve anketi tam ve doğru olarak dolduran bireylerin verileri alınmış, kişisel bilgi formu ve ankette eksik olan bireylerin verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Bu durumda gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 504 bireye verilen kişisel bilgi formu ve anketlerden eksik ve hatalı doldurma ya da istenen günde teslim etmeme gibi nedenlerden dolayı toplam 499'u işlem görmüştür. Bu aşamadan sonra, sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim okullarında görülen istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik görüşlerini ortaya koymak için ortalama ve standart sapmalarından yararlanılmıştır. İlköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla t testi, yaşlarına ve mezun oldukları okul türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin etki büyüklüğünü belirlemek için eta kare (η^2) değerine bakılmıştır. Elde edilen eta kare değerleri etki büyüklük indekslerinden birisi olan Cohen'in "d" indeksi doğrultusunda yorumlanmıştır. Cohen d'nin yorumu için belli kesme noktaları belirlemiştir: Etki büyüklükleri $d = .02$ 'de "küçük", $d = .05$ 'te "orta" ve $d = .08$ olduğunda ise "büyük" olarak gruplanmıştır (Aktaran, Erkuş, 2005). Araştırmada hata payı 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma soruları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. İlköğretim Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklığı ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular: Bu soru ile ilgili yapılan ortalama ve standart sapma analizleri sonucunda ulaşılan değerler aşağıda Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'deki ortalama ve standart sapma değerleri göz önüne alındığında, en sık karşılaşılan istenmeyen davranışların her iki branştaki öğretmenler için iki davranış dışında ("tahtaya gereksiz yere yazı yazma" ve "sıraları karalama") benzer olduğu göze çarpmaktadır. Bu davranışların, "söz verilmeden konuşma", "derste her şeye amaçsızca gülme", "yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme", "arkadaşlarının dikkatini dağıtacak biçimde kıpırdanıp durma", "derste dersle ilgisi olmayan bir konuda yüksek sesle konuşma", "dikkatini derse vermeme" ve "derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma" olduğu görülmektedir. En az görülen istenmeyen davranışlar açısından bakıldığında ise her iki branştaki öğretmenler tarafından en az görüldüğü belirtilen davranışların sıralamaları ve ortalamaları farklı olsa da benzer davranışlar olduğu göze çarpmaktadır. Bunlara bakıldığında, "ihtiyacı olmadığı halde su, tuvalet vb. bahanelerle sınıftan dışarı çıkma", "öğretmen izin vermediği halde ders sırasında sınıfa girip-çıkma", "ders içi etkinliklerde sorumluluk almaktan kaçınma", "ders araç-gereçlerini getirdiği halde kasıtlı olarak kullanmama", "derste cep telefonu kullanma", "öğretmen izin vermediği halde ders sırasında sınıfı terk edip gitme" ve "derse bilinçli olarak geç gelme" davranışlarının olduğu görülmektedir.

2. İlköğretim Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklığı ile İlgili Görüşlerinin Cinsiyet, Yaş ve Mezun Olunan Okul Türü Değişkenlerine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular: Bu soruya ilişkin yapılan t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1'de yer alan t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında "arkadaşlarının dikkatini dağıtacak biçimde kıpırdanıp durma, dikkatini derse vermeme, dersle ilgili olmayan konularda konuşma, derste her şeye amaçsızca gülme ve sınıftaki sıraları, tahtayı veya panoyu tahrip etme (vidalarını sökmek, kırmak, çizmek vb.)" davranışları (sırasıyla etki büyüklükleri $\eta^2 = .024, .022, .023, .017, .018$), branş öğretmenlerinin görüşleri arasında ise "yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, derste dersle ilgisi olmayan bir konuda yüksek sesle konuşma, ders etkinliklerine katılmayı reddetme" davranışları (sırasıyla etki büyüklükleri $\eta^2 = .023, .025, .016$) açısından anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu ve bu farklılaşmaların tamamının da kadın öğretmenler lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 1: ilköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşlerinin ortalama ve standart sapma değerleri ile cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılıkları

DAVRANIŞLAR	SINIF ÖĞRETMENİ								BRANŞ ÖĞRETMENİ							
	Betimsel		Cinsiyet		Yaş		Mezun Olunan Okul Türü		Betimsel		Cinsiyet		Yaş		Mezun Olunan Okul Türü	
	X	Ss	t	p	F	p	F	p	X	Ss	t	p	F	p	F	p
Söz verilmeden konuşma.	3,51	,93	1,413	,159	3,926	,021*	2,070	,128	3,59	,90	1,669	,096	,797	,452	1,759	,174
Derste her şeye amaçsızca gülme.	3,15	1,06	2,083	,038*	4,895	,008*	3,311	,038*	3,44	1,08	-,061	,951	1,778	,171	,396	,673
Yanıdaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme.	3,07	1,01	1,303	,194	2,758	,065	,477	,621	3,39	,99	2,424	,016*	,203	,817	1,648	,195
Arkadaşlarının dikkatini dağıtacak biçimde kıpırdanıp durma.	3,01	,99	2,503	,013*	3,789	,024*	2,200	,113	3,31	1,00	2,503	,013*	,196	,822	1,102	,334
Derste dersle ilgili olmayan bir konuda yüksek sesle konuşma.	2,93	,93	,000	1,000	1,595	,205	,043	,958	3,27	1,00	1,808	,072	1,435	,240	3,303	,038*
Dikkatini derse vermemeye.	2,83	,95	2,397	,017*	10,995	,000*	4,398	,013*	3,26	1,08	,972	,332	,125	,883	3,008	,050*
Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma.	2,80	,97	,064	,949	2,927	,050*	,879	,417	3,11	,92	,823	,411	1,894	,153	1,972	,141
Sıraları karalama.	2,75	1,05	1,014	,312	4,386	,013*	,955	,386	3,10	1,01	1,639	,103	,785	,457	1,729	,180
Derste arkadaşlarıyla birlikte çalışmayı reddetme.	2,73	1,04	1,941	,053	1,857	,158	1,208	,301	3,10	,93	,957	,340	1,674	,190	2,152	,118
Tahtaya gereksiz yere yazı yazma.	2,73	1,05	,836	,404	2,003	,137	,296	,744	3,02	1,02	,546	,585	,045	,956	,410	,664
Ödevlerini yapmama.	2,52	,95	1,663	,098	4,82	,618	,534	,587	2,93	,86	1,071	,285	,269	,764	1,069	,345
Kendi kendine konuşma.	2,50	1,00	1,630	,104	1,290	,277	,774	,462	2,91	1,02	-,079	,937	1,134	,323	,892	,411
Dikkat çekecek ve ders akışını bozacak biçimde arkadaşlarını güldürmeye çalışma.	2,46	,89	,704	,482	1,293	,276	4,352	,014*	2,76	,93	,215	,830	2,118	,122	2,945	,050*
Ders etkinliklerine katılmayı reddetme.	2,40	,96	1,113	,267	4,328	,014*	1,259	,286	2,63	1,02	-1,352	,178	,393	,676	,658	,519
Sınıf arkadaşlarının çalışmasını bölme.	2,34	,97	-,451	,652	1,653	,194	,957	,385	2,55	,95	,669	,504	,620	,539	1,264	,284
Derste dersi takip edemeyecek bir biçimde fısıldaşma ya da gizli konuşma.	2,26	,98	,447	,655	1,945	,145	,304	,738	2,54	,98	2,030	,043*	,849	,429	1,141	,321
Derste elindeki herhangi bir nesne ile sıraya, duvara ve tahtaya vurarak gürlütlü yapma.	2,24	,95	,659	,510	,644	,526	,732	,482	2,49	,94	,239	,811	,967	,382	,030	,971
Derste uyuya kalma.	2,22	1,02	-1,286	,199	,797	,452	1,330	,266	2,36	1,04	1,204	,230	1,402	,248	2,387	,094
Sınıfta dalıp gitme, hayal kurma.	2,17	1,02	-,245	,807	3,075	,048*	1,283	,279	2,35	,92	1,427	,155	8,677	,000*	5,141	,007*
Derste birilerine not yazarak iletme.	2,17	,89	,353	,725	3,084	,048*	,359	,698	2,31	,87	,813	,417	4,559	,011*	2,636	,074
Sınıfta kirlenme.	2,16	1,04	,966	,335	5,714	,004*	,897	,409	2,25	,96	1,161	,247	2,640	,073	4,340	,014*
Derste ilgili olmayan konularda konuşma.	2,00	,95	2,454	,015*	7,009	,001*	1,950	,144	2,21	,95	-,667	,505	1,253	,287	1,597	,205
Sınıftaki sıraları, tahtayı veya panoyu tahrip etme (vidalarını sökmek, kırmak, çizmek vb.).	1,96	,93	2,171	,031*	4,765	,009*	3,287	,039*	2,19	,88	,230	,818	,880	,416	2,079	,127
Sınıfta ders faaliyeti dışında oyunlar oynama.	1,94	,92	,339	,735	1,393	,250	,614	,542	2,14	1,00	1,120	,264	,854	,427	2,249	,108
Öğretmenin istemlerine (direktif, öneri vb.) karşı çıkma.	1,94	,91	-1,449	,149	1,166	,313	,123	,884	2,12	,86	,061	,951	4,707	,010*	,662	,517
Ders araç ve gereçlerini derse kasıtlı olarak getirmeme.	1,88	,89	-,281	,779	,112	,895	1,051	,351	2,11	,91	,411	,681	,467	,627	,781	,459
Öğretmenin ders esnasında uyarılarını dikkate almama.	1,86	,87	1,370	,172	2,524	,082	2,659	,072	2,09	,93	,146	,884	,413	,662	,436	,647
Derste amaçsızca ve sınıf kuralları dışında ortalıkta dolaşma.	1,80	,92	1,781	,076	,584	,558	1,481	,229	2,07	,91	-,954	,341	2,115	,123	1,774	,172
Derste gizlice bir şeyler yiyip içme.	1,68	,78	1,694	,092	2,175	,116	1,860	,158	2,05	,90	,037	,971	1,344	,263	,986	,375
Sınıf kitaplığından aldığı kitaplara zarar verme.	1,67	,95	1,122	,263	3,481	,032*	1,854	,159	2,02	,86	,789	,431	,675	,510	,577	,562
İhtiyacı olmadığı halde su, tuvalet vb. bahanelerle sınıftan dışarı çıkma.	1,64	,79	1,194	,234	1,904	,151	,945	,390	2,00	,85	-,303	,762	1,419	,244	,034	,966
Öğretmen izin vermediği halde ders sırasında sınıfa girip-çıkma.	1,59	,77	-,565	,573	2,264	,106	1,063	,347	1,93	,79	1,251	,212	2,176	,116	1,085	,340
Ders içi etkinliklerde sorumluluk almaktan kaçınma.	1,53	,74	,085	,933	1,666	,191	,023	,978	1,74	,87	-,272	,786	1,163	,314	,075	,928
Ders-arac gereçlerini getirdiği halde kasıtlı olarak kullanmama.	1,51	,82	,305	,761	,119	,888	1,459	,234	1,46	,80	1,257	,210	1,150	,318	,484	,617
Derste cep telefonu kullanma.	1,27	,60	-1,038	,300	,552	,577	,046	,955	1,44	,71	-1,702	,090	2,286	,104	1,955	,144
Öğretmen izin vermediği halde ders sırasında sınıfı terk edip gitme.	1,19	,56	-,888	,376	1,897	,152	,075	,928	1,32	,64	,107	,915	,734	,481	,489	,614
Derse bilinçli olarak geç gelme.	1,16	,57	-,329	,742	,731	,483	,751	,473	1,28	,67	-,337	,736	1,952	,144	,799	,451

p<.05

İlköğretim öğretmenlerinin görüşleri yaşları açısından değerlendirildiğinde ise, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin “arkadaşlarının dikkatini dağıtacak biçimde kıpırdanıp durma, söz verilmeden konuşma, dikkatini derse vermeme, dersle ilgili olmayan konularda konuşma, sınıfta dalıp gitme, hayal kurma, ders etkinliklerine katılmayı reddetme, derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma, derste birilerine not yazarak iletme, derste her şeye amaçsızca gülme, sınıfı kirletme, sıraları karalama, sınıftaki sıraları, tahtayı veya panoyu tahrip etme (vidalarını sökmek, kırmak, çizmek vb.) ve sınıf kitaplığından aldığı kitaplara zarar verme” davranışları (sırasıyla etki büyüklükleri $\eta^2 = .029, .030, .081, .053, .024, .033, .022, .024, .037, .043, .034, .036, .027$) açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Farklılaşmaların bulunduğu davranışların yaş değişkeni açısından kendi içinde dört farklı grup oluşturduğu göze çarpmaktadır. Birinci grupta yer alan “söz verilmeden konuşma, dikkatini derse vermeme, sınıfı kirletme, sınıftaki sıraları, tahtayı veya panoyu tahrip etme (vidalarını sökmek, kırmak, çizmek vb.) ve sınıf kitaplığından aldığı kitaplara zarar verme davranışları açısından anlamlı farklılaşmaların 20–35 yaş ve 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler ile 36–45 yaş ve 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmaların 20–35 yaş ve 36–45 yaş grubunda yer alan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. İkinci grupta yer alan “sınıfta dalıp gitme, hayal kurma, ders etkinliklerine katılmayı reddetme, derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma, derste birilerine not yazarak iletme ve sıraları karalama” davranışları açısından ise farklılaşmanın 36–45 yaş grubunda yer alan öğretmenler ile 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmanın 36–45 yaş grubunda yer alan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. Benzer biçimde, üçüncü grupta yer alan “dersle ilgili olmayan konularda konuşma” davranışı açısından 20–35 yaş grubunda yer alan öğretmenler ile 36–45 ve 46 ve üstü yaş grubu, 36–45 yaş grubu öğretmenler ile ise 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılaşmaların olduğu ve bu farklılaşmaların 20–35 yaş grubunda yer alan öğretmenler ile 35–45 yaş grubunda yer alan öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir. Dördüncü grupta yer alan “arkadaşlarının dikkatini dağıtacak biçimde kıpırdanıp durma” numaralı davranış açısından ise anlamlı farklılaşmanın 20–35 yaş grubunda yer alan öğretmenler ile ve 46 ve üstü yaş grubu öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmanın 20–35 yaş grubunda yer alan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, yaş değişkeni göz önünde bulundurulduğunda branş öğretmenlerinin görüşlerinin “sınıf arkadaşlarının çalışmasını bölme, öğretmenin ders esnasında uyarılarını dikkate almama ve ders araç ve gereçlerini derse kasıtlı olarak getirmeme” davranışları (sırasıyla etki büyüklükleri $\eta^2 = .037, .036, .066$) açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılaşmanın kendi içinde iki farklı grup oluşturduğu göze çarpmaktadır. Birinci grupta yer alan “sınıf arkadaşlarının çalışmasını bölme ve öğretmenin ders esnasında uyarılarını dikkate almama” davranışları açısından anlamlı farklılaşmanın 20–35 yaş ve 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmanın 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. İkinci grupta yer alan “ders araç ve gereçlerini derse kasıtlı olarak getirmeme” davranışı açısından ise farklılaşmanın 20–35 yaş grubunda yer alan öğretmenler ile 46 ve üstü yaş grubu, 36–45 yaş grubu öğretmenler ile ise 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılaşmaların olduğu ve bu farklılaşmaların 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin görüşleri mezun oldukları okul türleri açısından değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin “dikkatini derse vermeme, dikkat çekecek ve ders akışını bozacak biçimde arkadaşlarını güldürmeye çalışma, derste her şeye amaçsızca gülme ve sınıftaki sıraları, tahtayı veya panoyu tahrip etme (vidalarını sökmek, kırmak, çizmek vb.)” davranışları (sırasıyla etki büyüklükleri $\eta^2 = .034, .033, .025, .025$) açısından anlamlı düzeyde farklılaştıkları görülmektedir. Farklılaşmaların bulunduğu davranışların kendi içinde üç farklı grup oluşturduğu göze çarpmaktadır. Birinci grupta yer alan “derste her şeye amaçsızca gülme ve sınıftaki sıraları, tahtayı veya panoyu tahrip etme (vidalarını sökmek, kırmak, çizmek vb.)” davranışları açısından anlamlı farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ile eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. İkinci grupta yer alan “dikkatini derse vermeme” davranışı açısından farklılaşmaların eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler, eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler ile ise diğer okullardan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmaların eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler ve diğer okullardan mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. Üçüncü grupta yer alan “dikkat çekecek ve ders akışını bozacak biçimde arkadaşlarını güldürmeye çalışma” davranışı açısından farklılaşmaların ise diğer okullardan mezun olan öğretmenler ile eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim

enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmaların diğer okullardan mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, mezun oldukları okul değişkeni göz önünde bulundurulduğunda branş öğretmenlerinin görüşlerinin “dersle ilgili olmayan konularda konuşma, dikkat çekecek ve ders akışını bozacak biçimde arkadaşlarını güldürmeye çalışma, ders araç ve gereçlerini derse kasıtlı olarak getirmeme, tahtaya gereksiz yere yazı yazma ve sıraları karalama” davranışları (sırasıyla etki büyüklükleri $\eta^2 = .034, .023, .040, .026, .024$) açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılaşmaların kendi içinde dört farklı grup oluşturduğu göze çarpmaktadır. Birinci grupta yer alan “dikkat çekecek ve ders akışını bozacak biçimde arkadaşlarını güldürmeye çalışma ve tahtaya gereksiz yere yazı yazma” davranışları açısından anlamlı farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ile diğer okullardan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. İkinci grupta yer alan “dersle ilgili olmayan konularda konuşma” davranışı açısından anlamlı farklılaşmaların diğer okullardan mezun olan öğretmenler ile eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmaların eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. Üçüncü grupta yer alan “ders araç ve gereçlerini derse kasıtlı olarak getirmeme” davranışı açısından anlamlı farklılaşmaların eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler ile eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve diğer okullardan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmaların eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. Son olarak, dördüncü grupta yer alan “sıraları karalama” davranışı açısından anlamlı farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ile diğer okullardan mezun olan öğretmenler arasında olduğu ve bu farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler lehine olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Yorum

Bu bölümde, araştırmanın bulguları doğrultusunda yapılan tartışma ve yorumlara yer verilmiştir.

1. *İlköğretim Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklığı ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulguların Tartışılması*: Araştırma grubundaki ilköğretim öğretmenleri açısından bakıldığında, ilköğretim sınıf öğretmenleri tarafından sınıf içinde sıklıkla görülen istenmeyen öğrenci davranışlarından bir tanesinin “söz verilmeden konuşma” olduğunun ifade edildiği göze çarpmaktadır. Elde edilen bu bulgu, benzer araştırma bulgularıyla (Atcı, 2004; Çetin, 2002; Geiger, 2000; Gökdoğan, 2007; Kahraman, 2006; Jones ve ark., 1995; Keskin, 2002; Kocabey, 2008; Leung ve Ho, 2001; Merrett ve Wheldall, 1984; Sadık ve Doğanay, 2007; Stephenson, Linfoot ve Martin, 2000; Yıldız, 2006; Wheldall ve Beaman, 1994; Wheldall ve Merrett, 1988; Wragg, 1993) paralellik göstermektedir. Benzer biçimde, yapılan çalışma sonuçlarında (Atıcı ve Merry, 2001; Jones ve ark., 1995; Merrett ve Wheldall, 1984; Sadık ve Doğanay, 2007; Şahin, 2005) öğretmenlerin sınıflarında en sık gördükleri istenmeyen davranışlardan bir tanesinin de “diğer öğrencileri rahatsız etme” olduğu rapor edilmiştir. Bu araştırma sonucunda “yanındaki ve arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme” istenmeyen davranışı da öğretmenler tarafından sık görülen bir problem davranış olarak görülmesi yukarıda verilen araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Buna ek olarak, yine en sık görülen istenmeyen davranışlardan olan “derste amaçsızca gülme” “arkadaşlarının dikkatini dağıtacak biçimde kıpırdanıp durma” davranışlarının Türnüklü ve Yıldız (2002)’in, “derste dersle ilgisi olmayan bir konuda yüksek sesle konuşma” davranışlarının ise Türnüklü ve Yıldız, (2002) ve Çetin (2002)’in araştırma sonuçlarıyla tutarlı bulunmuştur. Ayrıca, “dikkatini derse vermeme” istenmeyen öğrenci davranışının, Leung ve Ho (2001) ve Stephenson ve ark. (2000) tarafından elde edilen sonuçlar, “sınıf arkadaşlarının çalışmalarını bölme” istenmeyen öğrenci davranışının da Wheldall ve Merrett (1988) ve Stephenson ve ark. (2000)’nin elde ettiği sonuçlar ile benzerlik gösterdiği göze çarpmaktadır.

Diğer taraftan, ilköğretim sınıf öğretmenleri tarafından en az görülen problem davranış olarak değerlendirilen “derse bilinçli olarak geç gelme” davranışı için elde edilen sonucun, Gökdoğan (2007)’nin araştırma sonucuyla benzerlik gösterdiği göze çarpmaktadır. Ayrıca, literatürdeki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada “ihtiyacı olmadığı halde su, tuvalet vb. bahanelerle sınıftan dışarı çıkma”, “öğretmen izin vermediği halde ders sırasında sınıfa girip-çıkma”, “ders içi etkinliklerde sorumluluk almaktan kaçınma”, “ders-arac gereçlerini getirdiği halde kasıtlı olarak kullanmama”, “derste cep telefonu

kullanma” ve “öğretmen izin vermediği halde ders sırasında sınıfı terk edip gitme” davranışlar en az görülen istenmeyen davranışlar olarak belirmiştir.

Diğer bir açıdan bakıldığında, bu araştırma kapsamında sınıf öğretmenleri tarafından ortalama düzeyde görüldüğü rapor edilen “ders araç ve gereçlerini derse kasıtlı olarak getirmeme” istenmeyen davranışının bazı araştırmalarda (Keskin, 2002; Şahin, 2005; Wragg, 1993) en çok görülen, bazılarında (Atcı, 2004) ise en az görülen istenmeyen davranışlar arasında görüldüğü rapor edilmiştir. Benzer biçimde, literatürdeki araştırmalarda en çok görüldüğü belirtilen “ödevlerini yapmama (Çetin, 2002; Keskin, 2002; Şahin, 2005; Yıldız, 2006)”, “ders etkinliklerine katılmayı reddetme” (Şahin, 2005), “derste dersi takip edemeyecek bir biçimde fısıldaşma ya da gizli konuşma” (Şahin, 2005), “sınıfta dalıp gitme, hayal kurma” (Şahin, 2005), “derste amaçsızca ve sınıf kuralları dışında ortalıkta dolaşma” (Kocabey, 2008), “derste elindeki herhangi bir nesne ile sıraya, duvara ve tahtaya vurarak gürültü yapma” (Atcı, 2004; Sadık ve Doğanay, 2007) davranışları ile bu araştırmada aynı davranışlar için ortalama düzeyde elde edilen sonuçların farklılık gösterdiği göze çarpmaktadır.

İlköğretim branş öğretmenleri için elde edilen bulgulara bakıldığında, sınıf içinde sıklıkla görülen istenmeyen öğrenci davranışlarından en yüksek ortalamaya “söz verilmeden konuşma” istenmeyen davranışının sahip olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu, benzer araştırma bulgularıyla (Ho ve Leung, 2002; Houghton ve ark., 1988; Korkmaz ve ark., 2007; Korkmaz ve ark., 2009; Little, 2005) tutarlılık göstermektedir. Ayrıca, bu araştırmada en çok görüldüğü bulunan “yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme” davranışına ilişkin sonuçlarla, ilköğretim branş öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilen araştırmalarda en çok görüldüğü rapor edilen “arkadaşlarını rahatsız etme ve engelleme” istenmeyen davranışına ilişkin sonuçların (Houghton ve ark., 1988; Little, 2005) benzerlik gösterdiği göze çarpmaktadır. Benzer biçimde, öğretmenlerin en sık karşılaştığı davranışlardan birisi olarak bulunan “dikkatini derse vermeme” davranışı için elde edilen sonuçlarla, Ho ve Leung (2002) ile Altınel (2006)’in elde ettiği sonuçların tutarlı olduğu görülmektedir.

2. *İlköğretim Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklığı ile İlgili Görüşlerinin Cinsiyet, Yaş ve Mezun Olunan Okul Türü Değişkenlerine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması:* İlköğretim öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin 37 davranıştan yalnızca 5’inde kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılaşmaların görüldüğü ve farklılaşmalardan elde edilen etki büyüklük değerlerinin 0,017 ile 0,024 olduğu göze çarpmaktadır. Kadın öğretmenler lehine fark bulunan davranışlar açısından elde edilen bu bulgunun, sınıf yönetimi açısından gerekli düzenlemeleri ve davranışları yerine getirmede ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları yöntemlerde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere nazaran daha olumlu görüşlere sahip olduklarını ve daha hassas davrandıklarını bulan Erol (2006)’un bulgularıyla benzerlik gösterdiği, ilköğretim okullarında sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi ve giderilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını rapor eden Kahraman (2006)’ın ve öğrencilerin sınıf içerisinde istenmeyen davranış göstermelerine neden olan öğretmen davranışlarına ilişkin katılımcıların görüşleri arasında cinsiyet bağımsız değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını rapor eden Mursal (2005)’in bulgularıyla farklılık gösterdiği düşünülebilir. Ayrıca, cinsiyet değişkeni açısından elde edilen eta kare değerleri göz önünde bulundurulduğunda, cinsiyet değişkeninin ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri üzerinde düşük (küçük) bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri cinsiyetlerine göre değerlendirildiğinde, 37 davranıştan yalnızca 3’ünde kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılaşmaların görüldüğü ve farklılaşmalardan elde edilen etki büyüklük değerlerinin 0,016 ile 0,025 olduğu göze çarpmaktadır. Branş öğretmenlerinin sonuçları açısından bakıldığında, cinsiyete ilişkin elde edilen bulguların, Özbebit (2007)’in İngilizce öğretmenleri, Korkmaz ve ark. (2007) ve Korkmaz ve ark. (2009)’nin beden eğitimi öğretmenleri üzerinde gerçekleştirerek, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma sıklığına ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını buldukları araştırma sonuçlarıyla farklılaştığı göze çarpmaktadır. Diğer taraftan ise, Baysal (2009)’in farklı branş öğretmenleri üzerinde cinsiyetin anlamlı bir fark yarattığına ilişkin bulgularıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca, cinsiyet değişkeni açısından elde edilen eta kare değerlerine bakıldığında, ilköğretim branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri üzerinde cinsiyet değişkeninin düşük (küçük) bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

İlköğretim öğretmenlerinin görüşleri yaşlarına göre değerlendirildiğinde, sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında zıt yönde önemli bir farklılık göze çarpmaktadır. Sınıf öğretmenleri arasında anlamlı farklılaşmanın görüldüğü istenmeyen davranışların tamamında 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlere karşılık 20-35 ve 36-45 yaş grubunda yer alan öğretmenlerin lehine bir sonuç elde edilirken, branş öğretmenleri için ise sonuçların tam tersi yönde 46 ve üstü yaş grubunda yer alan öğretmenler lehine elde edildiği bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle, sınıf öğretmenleri için öğretmenlerin yaşları arttıkça sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığında bir azalmanın yaşandığı, branş öğretmenleri için ise öğretmenlerin yaşları arttıkça sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığında bir artmanın yaşandığı düşünülebilir.

Bandura (1977; 1995; 1997) insanlarda güçlü bir öz-yeterlik inancının oluşumunun, ancak o kişinin temel deneyimler yaşamasıyla gerçekleşebileceğini ve kişinin öz-yeterlik inançlarının ancak, kendi yaşamına dayalı olan temel deneyimler sonucunda elde ettiği başarılı deneyimler sonucunda yükselbileceğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmenleri için elde edilen bulgular bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde, öğretmenlerin yaşları ve buna bağlı olarak başarılı deneyimleri arttıkça öz-yeterlik düzeylerinin de buna bağlı olarak artış göstermiş olabilir. Bu durumun da, öğretmenlerin sınıflarını daha iyi yönetmesine ve sınıf içinde karşılaşılması muhtemel istenmeyen davranışların üstesinden gelmesine katkıda bulunmasına yardımcı olduğu düşünülebilir.

Ayrıca, sınıf öğretmenleri için elde edilen bulgular, sınıf yönetimi açısından gerekli düzenlemeleri ve davranışları yerine getirmede ve istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları yöntemlerde 40-49 yaş grubundaki öğretmenlerin diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere nazaran, daha olumlu görüşlere sahip olduklarını ve daha hassas davrandıklarını bulan Erol (2006)'un bulgularıyla benzerlik gösterdiği düşünülebilir. Ancak, öğrencilerin sınıf içerisinde istenmeyen davranış göstermelerine neden olan öğretmen davranışlarına ilişkin katılımcıların görüşleri arasında yaş bağımsız değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını rapor eden Mursal (2005)'in bulgularıyla ise farklılık gösterdiği yönünde değerlendirilebilir.

Buna ek olarak, yaş değişkeni açısından elde edilen 0,022 ile 0,081 arasında elde edilen eta kare değerlerine bakıldığında, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri üzerinde yaş değişkeninin değişken nitelikteki büyüklükte etkilere sahip olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, branş öğretmenlerinin yaşları arttıkça sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığında bir artmanın yaşandığına ilişkin sonuçların, özellikle bu öğretmenlerin hizmet verdiği öğrenci yaş grubunun sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinden daha büyük olması, sınıf öğretmenlerinden farklı olarak birden çok sınıfın sorumluluğunu yüklenmiş olmaları ve sınıf yönetimi açısından daha fazla zorluk çekmiş olma olasılıkları ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca branş öğretmenleri için elde edilen bulguların, beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma sıklığına ilişkin görüşlerinin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını bulan Korkmaz ve ark. (2007) ve Korkmaz ve ark. (2009)'nin araştırma sonuçlarıyla farklılaştığı, farklı branş öğretmenleri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık yarattığını bulan Baysal (2009)'in sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği düşünülebilir.

Buna ek olarak, ilköğretim branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri üzerinde yaş değişkeninin etkisi değerlendirildiğinde, yaş değişkeni açısından eta kare değerlerinin 0,036 ile 0,066 arasında elde edildiği göze çarpmaktadır. Bu değerlere bakıldığında, ilköğretim branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri üzerinde yaş değişkeninin orta büyüklükte etkilere sahip olduğu değerlendirilebilir.

Son olarak, ilköğretim öğretmenlerinin görüşleri mezun olunan okul değişkenine göre değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında farklı davranışlar üzerinde üç okul türünün de benzer düzeyde etkisinin olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle, mezun olunan okul türü değişkeninin farklılaşma düzeylerinin sınıf öğretmenlerinin sınıflarında gördükleri istenmeyen öğrenci davranışları açısından yeterince belirginleşmemiş olduğu düşünülebilir. İlköğretim 1-5. sınıflara kaynaklık eden öğretmen grubunun sınıf öğretmenliği formasyonuna göre yetiştirilen öğretmenlerden oluştuğu ve bu formasyonu veren üç okul türünün öğretim programlarının da benzer bir içerikle verildiği göz önünde bulundurulduğunda, özellikle farklı okul türlerinden mezun olan öğretmenlerin benzer sınıf yönetimi becerisine sahip olarak mezun olmuş olmaları bu durumun nedeni olarak gösterilebilir.

Ayrıca, öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul türü açısından farklılaştığına yönelik elde edilen bulguların, ilköğretim okullarında sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi ve giderilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında mezun olunan okul değişkeni açısından anlamlı bir

farklılaşmanın olmadığını rapor eden Kahraman (2006) ve Mursal (2005)'in bulgularıyla farklılık gösterdiği düşünülebilir. Buna ek olarak, mezun olunan okul türü değişkeni açısından elde edilen 0,025 ile 0,034 arasında elde edilen eta kare değerlerine bakıldığında, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı ile ilgili görüşleri üzerinde yaş değişkeninin küçük nitelikteki büyüklükte etkilere sahip olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, sınıf öğretmenleri için elde edilen sonuçlardan farklı olarak, branş öğretmenlerinin görüşleri arasında belirgin bir farklılaşmanın ortaya çıkması ve bu farklılaşmanın eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenlerin lehine sonuçlanması önemli bir bulgu olarak göze çarpmaktadır. Eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenler, eğitim yaşantıları boyunca tamamen öğretmen olma ideali doğrultusunda ve öğretmenlik formasyonu üzerine kurulu bir eğitim programı doğrultusundaki bir eğitimden geçerek öğretmen olurken, diğer (Fen-Edebiyat Fakültesi gibi) okullardan mezun olan öğretmenler ise uzmanlaşma esasına dayalı bir eğitim yaşantısından sonra belli bir süre aldıkları öğretmenlik formasyonu doğrultusundaki bir eğitimden geçerek öğretmen olmaktadır.

Bandura (1977; 1995; 1997) öz-yeterlik inançlarının, kişinin kendi yaşamına dayalı olan temel deneyimler (accomplished performances) sonucunda elde edilen başarılı deneyimler sonucunda yükseldiğini ifade etmektedir. Benzer biçimde, Bandura'ya (1977; 1986) göre, insanlara bir işi başarıp başaramama konusunda çevrelerinden gelen, kendilerine ilişkin değerlendirmeleri olarak ifade ettiği ve öz-yeterliğin bilgilendirici kaynaklardan biri olan sözel ikna (verbal persuasion) da onların davranışlarını önemli bir ölçüde etkilemekte ve diğer insanlardan alınan onayın gerçekçi bir boyutta olması da, bireyin öz-yeterlik düzeyini buna bağlı olarak artırmaktadır. Branş öğretmenleri için elde edilen bulgular bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ve eğitim enstitüsü veya öğretmen okulundan mezun olan öğretmenlerin, öğretmenlik formasyonuna dayalı eğitim yaşantıları sonucunda elde etmiş olabilecekleri başarılı deneyim miktarının ve öğretmenlerinden, staj deneyimlerinden ve çevrelerinden öz-yeterlik inançlarını artırmalarına yardımcı olabilecek sözel ikna düzeylerinin öz-yeterlik açısından yüksek bir inanca sahip olmalarına neden olmuş olabileceği düşünülebilir. Bu yönde yaptıkları çalışmalarında, Kan ve Çapri (2008) öğretmenlerin "kişilerarası öz-yeterlik" inançları açısından eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler ile diğer (Fen-Edebiyat Fakültesi gibi) okullardan mezun olan öğretmenlere ait puan ortalaması arasında eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenler anlamlı bir fark olduğunu rapor etmişlerdir.

Bu çalışma, ilköğretim okullarımızda yaşanan istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak ortaya çıkarmayı ve bu görüşlerin cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırmalı olarak araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın bulgularına göre, en sık karşılaşılan sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf ve branş öğretmenleri için benzer olması sonucunun bu davranışların görülme sıklığı ile ilgili literatürle paralellik gösterdiği görülmüştür. Buna ek olarak, sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışların görülme sıklığına ilişkin görüşleri arasında cinsiyet, yaş ve mezun olunan okul türü değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu ve bu değişkenlerin sınıf içinde görülen istenmeyen davranışlar üzerinde farklı etkilere sahip olduğu görülmüştür. Özellikle iki farklı yönde elde edilen sonuç ışığında yaş faktörü sınıf ve branş öğretmenleri için sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı üzerinde önemli bir değişken olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın tartışma ve yorumları doğrultusunda elde edilen sonuçlar ışığında, bu konuda yeni araştırma planlayan araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Birbirinden farklı gelişim özelliklerine sahip ve farklı yaş gruplarında yer alan öğrencilerden oluşan ilköğretim okullarımızda çalışan farklı branşlardaki öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığına ilişkin görüşlerinin benzerlik göstermesi, bu okullar üzerinde daha derinlemesine bilgiler elde edilebilecek nitel ve nicel çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğunu düşündürmektedir.
- Erkek öğretmenlerden farklı olarak her iki branştaki kadın öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarını daha sık gördüklerine ilişkin sonuçlar önemli olarak değerlendirilebilir. Fakat sonuçların etki büyüklüklerinin küçük olması, cinsiyet değişkeni üzerinde daha fazla çalışma yapılmasının gerekliliği ve önemini ön plana çıkarmaktadır. Benzer biçimde, yaş değişkeni için elde edilen orta ve büyük etki sonuçlar göz önünde bulundurularak yeni araştırmalarla bu etki büyüklüklerinin sınanması yararlı olacaktır.
- Cinsiyet, yaş ve mezun oldukları okul türlerine ilişkin elde edilen bulgular ışığında, hem Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın hem de İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Kültür Hizmetleri Şubeleri'nin, ilköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri ile ilgili olarak sınıf yönetimi becerilerini artırmaya yönelik hizmetiçi eğitim amaçlı kurs ve seminerler düzenlemelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

- Ayrıca, okul yöneticilerinin, okullarında çalışan öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen davranışlarla baş etmelerine olanak tanıyacak nitelikte eğitim, öğretim ve staj faaliyetlerini planlı ve programlı bir biçimde düzenleyerek, öğretmenlerin bu tür problemlerle etkili bir biçimde baş edebilmeleri ve bu problemlere ilişkin olarak kendilerini geliştirebilmelerini sağlayabilecekleri düşünülmektedir.
- Psikolojik danışma ve psikoloji alanında çalışan uzmanlardan, sınıflarında istenmeyen davranış gösteren öğrencilere sahip öğretmenlere, bu tür davranışlarla nasıl baş edebileceklerine ilişkin gerekli rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini sunmalarının sağlanmasının, öğretmenlerin meslek yaşamı içinde bu yönde karşılaştıkları davranışlarla etkili bir biçimde baş edebilmelerine katkı sağlayabilecekleri düşünülmektedir.
- Son olarak, bu çalışma, ilköğretim sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığına ilişkin görüşleri ve bu görüşlerinin, cinsiyet, yaş ve mezun oldukları okul türü değişkenleri açısından karşılaştırması durumuyla sınırlı olduğu için, yeni yürütülecek araştırmalarda, öğrenci görüşleri, istenmeyen davranışların nedenleri ve onlarla başa çıkma yöntemleri de eklenerek kişisel, sosyal, psikolojik ve eğitimle ilgili farklı değişkenler (medeni durum, hizmet süresi, sosyo-kültürel-ekonomik yapı, öz-yeterlik, tükenmişlik vb.) açısından karşılaştırmaya dayalı araştırmaların yürütülmesinin de önemli ve yararlı olacağı düşünülmektedir.

Katkısı Olanlar

Bu çalışma, Mersin Üniversitesi Araştırma Fonunca [BAP-EF EB (AB) 2005–2] desteklenmiştir.

Kaynaklar

- Altınel, Z. (2006). *Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Bakış Açılarında, İngilizce Yabancı Dil Sınıflarında Öğrenci İstenmeyen Davranışları*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Atıcı, A. (2004). *İlköğretim I. Kademe Öğretmenlerinin Sınıf İçi Problem Davranışlara Yönelik Müdahalelerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Atıcı, M. ve Merry, R. (2001). Misbehaviour in British and Turkish classrooms. *Pastoral Care in Education*, 19 (2), 32-39.
- Aydın, A. (1998). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, F. A., Çapri, B., Çelikkaleli, Ö. ve Büte, M. (2006). *Günümüz toplumunu değişimi ve okullardaki disiplin problemine yansımaları*. MEÜ BAP Projesi Raporu (BAP-EF EB (AB) 2005–2).
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1995). *Self-efficacy in changing societies*. New York: Cambridge University Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman.
- Baysal, N. (2009). *İlköğretim II. Kademe Görevli Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarına, Bunların Nedenlerine ve Çözüm Yollarına İlişkin Görüşleri (Diyarbakır ili Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Brouwers, A. ve Tomic, W. (2000). A longitudinal study of teacher burnout and perceived self-efficacy in classroom management. *Teaching and Teacher Education* 16, 239–253.
- Charles, C. M. ve Senter, G. W. (2005). *Elementary classroom management* (4th ed.). New York: Pearson Education.
- Çetin, Y. (2002). *İlköğretim Birinci Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Disiplin Problemleri*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ding, M., Li, Y., Li, X. ve Kulm, G. (2007). Chinese teachers' perceptions of students' classroom misbehaviour. *Educational Psychology*, 28, 3: 305-324.
- Emmer, E. T. ve Stough, L. M. (2001). Classroom management: A critical part of educational psychology, with implications for teacher education. *Educational Psychologist*, 36, 103–112.
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

- Erol, Z. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Geiger, B. (2000). Discipline in K through 8th grade classrooms. *Education*, 121 (2), 383-394.
- Gökdoğan, G. (2007). *Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Resmî İlköğretim Okulları ve Özel İlköğretim Okullarında Mukayeseli İncelenmesi (Kayseri İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Ho, C. ve Leung, J. (2002). Disruptive classroom behaviors of secondary and primary school students. *Educational Research Journal*, 17, 219-233.
- Houghton, S., Wheldall, K. ve Merrett, F. (1988). Classroom behavior problems which secondary school teachers say they find most troublesome. *British Educational Research Journal*, 14, 297-312.
- Infantino, Josephine ve Little, Emma. (2005). Students' perceptions of classroom behaviour problems and the effectiveness of different disciplinary methods. *Educational Psychology*, 25 (5), 491-508.
- Jones, K., Charlton, T. ve Wilkin, J. (1995). Classroom behaviours which first and middle school teachers in St Helena find troublesome. *Educational Studies*, 21, 139-153.
- Kahraman, C. (2006). *Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Önlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Edirne İli Merkez, Uzunköprü ve Havsa İlçeleri Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kan, A. ve Çapri, B. (2008). Öğretmenlerin kişilerarası öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, yaş, mezun olunan okul ve medeni durum açısından incelenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 7 (14), 178-198.
- Keskin, M. A. (2002). *Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Kullandıkları Baş Etme Yolları*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kocabey, A. (2008). *2005 İlköğretim Programının Uygulanması Sırasında Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Korkmaz, F., Korkmaz, N. H. ve Özkaya, G. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenme ortamını bozan davranışlara karşı geliştirdikleri davranış stratejileri (Bursa İli Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XX (1), 67-87.
- Korkmaz, N. H., Korkmaz, F. ve Özkaya, G. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin incelenmesi (Bursa İli Örneği). *İlköğretim Online*, 8 (1), 119-128.
- Leung, J. ve Ho, C. (2001). Disruptive behavior perceived by Hong Kong primary school teachers. *Educational Research Journal*, 16, 223-237.
- Little, E. (2005). Secondary school teachers' perceptions of students' problem behaviours. *Educational Psychology*, 25, 369-377.
- Merrett, F.E. ve Wheldall, K. (1984). Classroom behavior problems which junior school teachers find most troublesome. *Educational Studies*, 10, 87-92.
- Mursal, E. (2005). *İlköğretim I. Kademe 5. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde İstenmeyen Davranışlar Göstermesine Neden Olan Öğretmen Davranışlarına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özbebit, G. (2007). *İngilizce Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları, Kullandıkları Sınıf Yönetim Teknikleri ve Kullanım Sıklıkları (Kayseri İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Sadık, F. ve Doğanay, A. (2007). Sınıf içi istenmeyen davranışlarla ilgili öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin karşılaştırılması. *ÇÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (1), 539-560.
- Snell, J. L., MacKenzie, E. P. ve Frey, K. S. (2002). Bullying prevention in elementary schools: The importance of adult leadership, peer group support, and student social-emotional skills. In M.R. Shirm, H.M. Walker ve G. Stoner (Eds.), *Interventions for academic and behavior problems II: Preventive and remedial approaches* (pp. 351-372). Bethesda, MD: NASP.
- Stephenson, J., Linfoot, K. ve Martin, A. (2000). Behaviours of concern to teachers in the early years of school. *International Journal of Disability, Development and Education*, 47, 225-235.
- Şahin, O. (2005). *İlköğretim I. Kademe 5. Sınıf Öğrencilerinin Gösterdikleri İstenmeyen Davranışların Görülme Derecesi ve Bu Davranışlara İlişkin Öğretmenlerin Kullandıkları Çözüm Stratejileri*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Tulley, Michael ve Chiu, Lian Hwang. (1995). Student teachers and classroom discipline. *The Journal of Educational Research*, 88 (3), 164-171.

- Türnüklü, A. ve Yıldız, V. (2002). Öğretmenlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla başa çıkma stratejileri (I). *Çağdaş Eğitim*, 284, 22-27.
- Watkins, C, Mauthner, M., Hewitt, R., Epstein, D. ve Leonard, D. (2007). School violence, school differences and school discourses. *British Educational Research Journal*, 33 (1), 61-74.
- Wheldall, K. ve Beaman, R. (1994). An evaluation of the WINS (Working Ideas for Need Satisfaction) training package: Report submitted to the New South Wales Department of School Education, 1993. *Original Resources in Education*, 18 (1), fiche 4 E01.
- Wheldall, K. ve Merrett, F.E. (1988). Which classroom behaviours do primary school teachers say they find most troublesome? *Educational Review*, 40, 13-17.
- Wragg, E. C. (1993). *Primary teaching skills*. London: Routledge.
- Yıldız, B. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarda Kullandıkları Önleyici Yaklaşımlar ve Bu Yaklaşımların Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yüksel, A. (2005). *İlköğretim I. Kademe 1., 2. ve 3. Sınıflarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Gözlem ve Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Extended Abstract

Purpose and significance: **Classroom behaviors are classified as desirable and undesirable by the researchers who study on classroom management. In recent years, student misbehaviors especially violent behaviors have been spreading not only in high schools but also in primary schools. At this point, various student misbehaviors which affect learning environment and other school processes negatively have occupied a significant place in teachers, school administrators and parents' agendas. In literature it is observed that studies on student misbehaviors have focused mainly on primary level (1-5) of compulsory education rather than secondary level (6-8) of compulsory education. On the other hand, studies comparing views of teachers working at primary and secondary level of primary schools seemed to be a vacant research area. For this reason the purpose of the present study is to profile primary school students' classroom misbehaviors both at primary level (1-5) and secondary level (6-8) of compulsory education by the help of teacher views and to compare teachers' views by controlling their gender, age, and pre-service education type.**

Methods: 499 teachers working at 15 different primary schools located in Central Districts of Mersin participated to the present study. 252 of the teachers were classroom teachers and 247 of them were branch teachers working at primary schools. 126 of the primary level teachers (50%) were female and 126 of them (50%) were male. 44 of these teachers (17,46%) were between 21-35 years old, 92 of them (36,51%) were 36-45 years old, and 116 of them (46,03%) were 46 and over years old. 80 of these teachers (31,75%) were graduated from faculty of education, 114 of them (45,24%) were graduated from teacher schools or teacher institutes, and 58 of them (23,01%) were graduated from various disciplines (such as disciplines in faculties of arts and sciences).

On the other hand, 128 of the branch teachers (51,82%) were female and 119 of them (48,18%) were male. 127 of these teachers (51,42%) were between 21-35 years old, 67 of them (27,12%) were between 36-45 years old, and 53 of them (% 21,46) were 46 and over years old. 134 of these teachers (54,25%) were graduates of faculty of education, 44 of them (17,81%) were graduates of teacher schools or teacher institutes, and 69 of them (27,94%) were graduates from various disciplines (such as disciplines in faculties of arts and sciences).

"Primary School Student Misbehaviors Questionnaire" which was developed by the researchers was administered to the teachers. The questionnaire consists of 11 sub-categories. Items under "behaviors disturbing order and functioning of classroom" and "misbehaviors related to physical space and use of materials in classroom" sub-categories were used for the present study. In addition, in order to collect data on socio-demographic features like gender, age and pre-service education type of the teachers a form was used.

For the analysis of the data SPSS 11.5 was used. In order to draw a profile of primary and secondary level students' classroom misbehaviors mean and standard deviation analyses were used. In order to compare the teachers' views in terms of their gender t-test, and to compare the teachers' views in terms of their age, and pre-service education type one-way ANOVA statistical analyses were used.

Results: **Results have showed that both of the teacher groups have similar views on frequencies of student classroom misbehaviors except two misbehaviors: "writing on board needlessly" and**

“writing on desks”. According to teachers mostly appearing misbehaviors are “speaking without permission”, “disturbing other students”, “disturbing others by wriggling”, “talking loudly on topics irrelevant to lesson”, “not giving attention to lesson, and “throwing things to classmates”. On the other hand least frequently appearing misbehaviors are “to get out of class with excuses such as water, toilets, etc.”, “without permission getting out and coming back during class”, “avoiding to take responsibility for classroom activities”, “not using course materials though they have brought”, “using mobile phones in class”, “leaving class without permission”, and “deliberately coming late to classroom”.

In addition, significant differences were found among teachers’ views on primary school students’ classroom misbehaviors according to their gender, age, and type of the pre-service education

Discussion and Conclusions: As a result, it was found that the prevalence of student classroom misbehaviors as stated by teachers in this study was supporting the existing literature. Additionally, it was found that gender, age, and type of the pre-service education were significant variables affecting classroom and branch teachers’ views on prevalence of student classroom misbehaviors.

It is suggested that new research to be carried out in this area may also consider student views. It is also suggested that sources of misbehaviors and teachers’ behavior management strategies may be studied in comparative qualitative and quantitative research designs. In addition, studies considering different features of teachers such as marital status, seniority, socio-economic status, self competence are recommended.